

Planning & Budgeting Committee | הוועדה לתכנון ותקצוב

25 בינואר 2015

הודעה לעיתונות

לקראת פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשע"ו מובא בזאת מידע לסטודנטים ולמועמדים ללמוד במוסדות להשכלה גבוהה:

תקציר:

המועצה להשכלה גבוהה (המל"ג) היא המוסד הממלכתי לענייני השכלה גבוהה בישראל ע"פ חוק המועצה להשכלה גבוהה התשי"ח-1958, והיא המוסמכת להכיר במוסדות להשכלה גבוהה ובתארים שהם מעניקים כתארים אקדמיים. בישראל פועלים כיום 63 מוסדות להשכלה גבוהה¹, רובם מוסדות מוכרים, חלקם בעלי הכרה זמנית, ושלושה מתוכם קיבלו היתר פתיחה בלבד. מוסדות שאין להם הכרה - לא מוסמכים (עדיין) להעניק תארים אקדמיים.

למגוון תכניות הלימוד המוצעות ע"י המוסדות השונים יש מעמד שונה: תכניות לימוד במעמד של "הסמכה קבועה", או "הסמכה זמנית" מאפשרות למוסד להעניק תואר לסטודנטים שעמדו בחובות האקדמיות עם סיום לימודיהם. בתכניות שיש לגביהן אישור פרסום והרשמה רשאים המוסדות לרשום סטודנטים וללמד, אך האפשרות שלהם להעניק תואר לבוגרים תלויה בכך שיעמדו בתנאים להסמכה.

במוסדות הפועלים תחת היתר אין למוסד הסמכה להעניק תארים באף אחת מתכניות הלימוד. בכל תכניות הלימוד בהן אין (עדיין) הסמכה, מחויבים המוסדות להציע לסטודנטים "רשת בטחון" שתאפשר להם להשלים לימודיהם ולקבל תואר אקדמי אם המל"ג לא תמצא את התכנית ראויה להסמכה.

המוסדות נבדלים ביניהם גם באופן תקצובם:

מוסדות המתקצבים ע"י המדינה - שכר הלימוד, השכר ותנאי העסקה של סגל המורים ומס' הסטודנטים - כפופים לשיקולי תכנון ותקצוב.

בעוד שמוסדות חוץ-תקציביים אינם כפופים לשיקולי תכנון ותקצוב ושכר הלימוד ושכר המרצים הינו בהתאם לשיקול דעתו של המוסד.

¹ מוסדות שבאחריות מל"ג ישראל.

ע"פ חוק, תעודת בגרות היא תנאי הכרחי לקבלה למוסד להשכלה גבוהה בישראל. חלופה לתעודת בגרות יכולה להיות רק תעודת סיום מכינה המוכרת ע"י משרד החינוך. האפשרות למיון ולקבלת סטודנטים על סמך המבחן הפסיכומטרי – הינה בגדר רשות למוסד ואינה חובה. (ראה פירוט בהמשך).

רקע:

1) הליכי ההכרה במוסדות הישראליים להשכלה גבוהה:

חוק המועצה להשכלה גבוהה התשי"ח-1958 קובע כי אין לפתוח או לקיים מוסד המעניק או המבטיח להעניק תואר אקדמי, אלא אם כן קיבל המוסד היתר, הכרה או רישיון מאת המועצה להשכלה גבוהה על יסוד כללים שנקבעו על ידה. כאמור, המועצה רשאית להסמיך מוסד מוכר להעניק תארים אקדמיים על יסוד כללים שנקבעו על ידה והיא רשאית לפקח על הענקת תארים מוכרים.

2) שלבי ההכרה במוסד ישראלי להשכלה גבוהה:

- **שלב ההיתר** — מהווה למעשה אישור לפתיחה ולקיום של מוסד להשכלה גבוהה. בשלב זה המוסד עדיין אינו מוכר כמוסד להשכלה גבוהה ואינו מוסמך להעניק לבוגריו תואר אקדמי. לצורך קבלת ההיתר נבחן המוסד בשלושה היבטים: האקדמי, התאגידי-משפטי והפיננסי. מוסדות המבקשים להיות מתוקצבים נבחנים גם בהיבט התכנוני.
- **שלב ההכרה** — בשלב זה מכירה המועצה במוסד כמוסד מוכר להשכלה גבוהה. בשלב זה מקבל המוסד במקביל הסמכה ראשונה להעניק תואר בתכניות ספציפיות שנבדקו ואושרו על-ידי המועצה.

3) תנאים לקיום לימודים אקדמיים והענקת תואר אקדמי:

מוסד המבקש לקיים לימודים אקדמיים ולהעניק תואר אקדמי חייב להיות "מוסד מוכר" מוסד מוכר (או שקיבל היתר) המבקש לקיים לימודים אקדמיים ולהעניק בהם תארים בתכניות נוספות על אלה שקיבל בעבר, חייב להגיש למועצה בקשה לגבי כל תכנית חדשה.

4) שלבי האקדמיזציה לתוכנית לימודים:

- **שלב אישור פרסום והרשמת סטודנטים** — עם קבלת האישור, המוסד מורשה לפרסם את התכנית, לקבל תלמידים ולקיים לימודים. כיוון שהמוסד איננו מוסמך, בשלב זה, להעניק תואר בתכנית, הלימודים מתקיימים על-תנאי ועל המוסד חלה החובה להציג רשת בטחון ולהחתים את הסטודנטים על הצהרה לפיה ידוע להם כי המוסד טרם קיבל הסמכה בתכנית

וכי במידה שלא תוענק ההסמכה בסופו של דבר תוצע להם רשת הבטחון שתפורט באופן מלא
וברור בהצהרה זו.

* **שלב ההסמכה** — בשלב זה מסמיכה המועצה את המוסד המוכר להשכלה גבוהה להעניק
תואר אקדמי בתכנית.

סיכום- שלבי אקדמיטציה של מוסדות ותוכניות לימודים:

<u>רשת בטחון</u>	<u>תוכנית הלימודים במוסד</u>	<u>סטטוס מוסד</u>
המוסד חייב להציג לסטודנטים בכל התכניות "רשת בטחון" ממוסד אחר	לכל התכניות המוצעות אישור פרסום והרשמת סטודנטים בלבד	בעל היתר
המוסד חייב להציג לסטודנטים בכל התכניות "רשת בטחון" ממוסד אחר	לתכניות המוצעות אישור פרסום והרשמת סטודנטים או הסמכה זמנית להענקת התואר	הכרה זמנית במוסד
המוסד חייב להציג לסטודנטים בתכניות בהן אין הסמכה "רשת בטחון" פנימית	לתכניות המוצעות אישור פרסום והרשמת סטודנטים או הסמכה זמנית או הסמכה קבועה להענקת התואר	הכרה שאינה זמנית במוסד

יש לציין שיתכן כי באותו מוסד תתקיימנה תוכניות לימודים הנמצאות בשלבי אקדמיזציה שונים.

"רשת ביטחון" היא תכנית לימודים חלופית שתוצע לסטודנטים, במקרה שהמוסד לא יוסמך בסופו של דבר להעניק תואר אקדמי בתכנית אליה נרשם הסטודנט. "רשת הביטחון" יכולה להיות מוצעת על ידי המוסד עצמו על סמך תכנית לימודים המתקיימת בו- "רשת ביטחון פנימית", או על סמך תכנית לימודים המתקיימת במוסד אקדמי אחר-"רשת ביטחון חיצונית". מוסד מעניק הרשת ביטחון מתחייב לקלוט תלמידים לתוכנית הלימודים בתחום דעת זהה או דומה. (פרוט נמצא בהחלטת המל"ג בנושא רשת הביטחון לתוכנית חדשה במוסד להשכלה גבוהה מ-11.2.2014).

נתונים:

בשנת הלימודים תשע"ו יתקיימו לימודים לקראת תארים אקדמיים ב-64 מוסדות להשכלה גבוהה. המוסדות נבדלים ביניהם מבחינת סטטוס אקדמי של מוסד, תארי הלימוד, תחומי הלימוד, שכר הלימוד ועוד :

א. סטטוס אקדמי של המוסדות:

* מוסדות בעלי הכרה קבועה: מוסדות אלה הינם מוסדות ותיקים להשכלה גבוהה, בעלי הסמכה שאינה מוגבלת בזמן להעניק תארים אקדמיים. מוסדות אלה הוכיחו רמה מדעית

נאותה וכן איתנות אקדמית-משפטית-פיננסית. מוסדות אלה נדרשים בהצגת "רשת ביטחון פנימית" בפתיחת תוכניות לימודים חדשות. כמו-כן, בהתאם להחלטות מל"ג השונות ניתנת אפשרות למוסדות אלה, אם עמדו בתנאי המל"ג הייעודיים לכך, לקבלת אוטונומיה בנושאים אקדמיים שונים, לרבות: פתיחת תוכניות לימודים לתואר שני (למוסד שעומד במכלול התנאים לכך); פתיחת מסלולי לימוד בתוכנית קיימת וכדומה.

* מוסדות בעלי הכרה זמנית: מוסדות שניתנה להם הכרה והסמכה זמנית להעניק תארים. מוסדות אלה לא עמדו עדיין בכל הדרישות בממדים האקדמיים-משפטיים-פיננסיים ולכן נמצאים עדיין בבדיקה. כל תוכניות הלימודים לתואר ראשון שאושרו לפתיחה במוסדות אלה מחוייבות ב"רשת ביטחון חיצונית". למעט מקרים מנומקים אחרים שיאושרו ע"י המל"ג.

* מוסדות בעלי היתר: אלו מוסדות חדשים שקיבלו מהמועצה אישור לפתוח המוסד ולקיים בו לימודים אקדמיים. למוסדות אלה אין הסמכה להעניק תארים אקדמיים והם נמצאים עדיין בבחינה אקדמית-תקציבית-משפטית. בכל תוכניות הלימודים שאושרו לפתיחה במוסדות אלה לא ניתן להעניק תואר אקדמי והן מחוייבות ב"רשת ביטחון חיצונית".

להלן פירוט המוסדות בהתאם לסטטוס האקדמי, המפורט לעיל, נכון ליום 30.12.2014:

1. מוסדות בעלי הכרה קבועה:
1. האוניברסיטה העברית בירושלים
2. הטכניון
3. אוניברסיטת תל אביב
4. אוניברסיטת בן גוריון בנגב
5. אוניברסיטת בר אילן
6. אוניברסיטת חיפה
7. מכון ויצמן למדע
8. האוניברסיטה הפתוחה
9. המכללה האקדמית נתניה
10. המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי
11. המכללה האקדמית עמק יזרעאל
12. המכללה האקדמית לחינוך חמדת הדרום
13. המכללה האקדמית להנדסה ע"ש סמי שמעון
14. המרכז הבינתחומי בהרצליה
15. המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן
16. המכללה האקדמית להנדסה ירושלים
17. מכללת אוהלו בקצרין
18. המרכז האקדמי רופין
19. המרכז האקדמי לב
20. המכללה האקדמית ת"א-יפו
21. האקדמיה למוסיקה ולמחול ירושלים
22. המרכז האקדמי שערי מדע ומשפט
23. מכון טכנולוגי חולון
24. בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
25. המכללה האקדמית הדסה ירושלים
26. המרכז האקדמי ויצו חיפה
27. המכללה האקדמית גורדון
28. המכללה האקדמית תל-חי

29. אורנים המכללה האקדמית לחינוך
30. מכון שכטר
31. שאנן המכללה האקדמית הדתית לחינוך
32. מכללת סמינר הקיבוצים
33. המסלול האקדמי של המכללה למינהל
34. המכללה האקדמית בית ברל
35. מכללה ירושלים
36. אפקה - המכללה האקדמית להנדסה בת"א
37. המכללה האקדמית לחינוך זינמן בוינגייט
38. המכללה האקדמית הערבית לחינוך בישראל- חיפה
39. שנקר- הנדסה אמנות עיצוב
40. המכללה האקדמית לחינוך תלפיות
41. אלקאסמי- מכללה אקדמית לחינוך
42. אמונה –אפרתה - מכללה אקדמית לאמנויות ולחינוך
43. מכללת לוינסקי לחינוך
44. סכנין- מכללה אקדמית להכשרת עובדי הוראה
45. המכללה האקדמית לחינוך גבעת וושינגטון
46. המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין
47. המכללה האקדמית ספיר
48. מכללת הרצוג, מיסודן של מכללת ליפשיץ ומכללת הרצוג*
49. אורות ישראל מכללה אקדמית לחינוך*
50. המרכז האקדמי למשפט ולעסקים

II. מוסדות בעלי הכרה זמנית:

51. אורט בראודה המכללה האקדמית להנדסה
52. המרכז האקדמי כרמל
53. המרכז ללימודים אקדמיים באור יהודה
54. המכללה האקדמית לישראל ברמת-גן
55. המכללה האקדמית גליל מערבי
56. המכללה האקדמית צפת
57. מרכז אקדמי פרס
58. המכללה האקדמית אחווה
59. המכללה האקדמית אשקלון
60. הקריה האקדמית אונו

III. מוסדות בעלי היתר:

61. המכללה האקדמית לחברה ואומנויות
62. המכללה האקדמית להנדסה ע"ש אורט הרמלין
63. מרכז אקדמי שלם

IV. מוסדות בהכרה של מל"ג יו"ש שמל"ג ישראל מכירה בתאריהם:

1. אוניברסיטת אריאל שבשומרון
2. מכללת הרצוג, מיסודן של מכללת ליפשיץ ומכללת הרצוג*
3. אורות ישראל מכללה אקדמית לחינוך*

* מכללת הרצוג- מיסודן של מכללת ליפשיץ ומכללת הרצוג, ואורות ישראל- מכללה אקדמית לחינוך, נספרות גם במל"ג ישראל, כיוון שאחד הקמפוסים נכלל בשטח ישראל.

א. תארים אקדמיים:

התארים הנלמדים במוסדות השונים ניתנים לאפיון בהתאם לרמתם, סימולם וסיווגם כלהלן:

תארים כלליים: בעלי תשתית אקדמית-עיונית מובהקת,

או **תארים פרופסיונאליים:** בעלי אוריינטציה מקצועית.

סוג מוסד	רמת תארים	סוג התואר הנלמד/מוענק
אוניברסיטאות	תואר ראשון תואר שני (עם/ללא תזה) תואר שלישי	כללי (B.A., B.Sc., M.A., M.Sc., Ph.D.) או מקצועי
מכללות כלליות מכללות להנדסה מכללות חוץ-תקציביות	תואר ראשון תואר שני (עם/ללא תזה)	כללי (B.A., B.Sc., M.A., M.Sc.) או מקצועי
מכללות לעיצוב מכללות לאמנות	תואר ראשון תואר שני (ללא תזה)	מקצועי
מכללות להוראה	תואר ראשון תואר שני (עם/ללא תזה)	פדגוגי (B.Ed., M.Ed.) או מקצועי

(*) בחלק מהמכללות הכלליות והמכללות להנדסה נלמדים גם תארים מקצועיים לקראת תואר B.Des, M.Des. ובחלק מן המכללות לעיצוב נלמדים לימודים לקראת תואר B.A, B.Sc. M.A, M.Sc.

ב. שכר לימוד:

שכר הלימוד במוסדות הינו בהתאם לאופן תקצובו של המוסד:

1) מוסדות מתוקצבים: אלו מוסדות הנתמכים ע"י המדינה ושכר הלימוד בהם נקבע ע"י ועדה ציבורית.

2) מוסדות חוץ-תקציביים (מוסדות שאינם נתמכים מהקופה הציבורית): שכר הלימוד נקבע בהתאם לשיקול דעתו של המוסד.

ברשימה לעיל, מוסדות מס' 9, 14, 22, 30, 33, 50, 52, 53, 54, 57, 60, 61, 62 ו-63 הינם מוסדות חוץ-תקציביים.

ג. תנאי קבלה ופסיכומטרי:

ע"פ חוק, תעודת בגרות היא תנאי הכרחי לקבלה למוסד להשכלה גבוהה בישראל. חלופה לתעודת בגרות יכולה להיות רק תעודת סיום מכינה המוכרת ע"י משרד החינוך. יחד עם זאת, יכולים להיות תנאים נוספים לקבלה. ככלל, את תנאי סף הקבלה הפרטניים לתוכנית הלימודים השונות קובע המוסד עצמו, והם מתפרסמים ע"י המוסדות עם פתיחת ההרשמה. לגבי תכניות לימודים שעדיין אין להן הסמכה קבועה – המל"ג עוקבת אחר הרמה האקדמית של התוכנית גם באמצעות תנאי הקבלה אליה.

האפשרות למיון ולקבלת סטודנטים על סמך המבחן הפסיכומטרי – הינה בגדר רשות למוסד ואינה חובה. בהחלטת המל"ג מיום 16.9.2014 נקבע כי: **"המועצה מברכת את שר החינוך וראשי המוסדות להשכלה גבוהה על שיתוף הפעולה בנוגע לקידום הרפורמה בבחינות הבגרות ותעודות הבגרות וההסכמות שהושגו, לפיה יאפשרו המוסדות להשכלה גבוהה קבלה ללימודי תואר ראשון, החל משנה"ל תשע"ו בתחומים ובהיקפים שייקבעו, גם על בסיס תעודת הבגרות - ללא צורך בבחינה הפסיכומטרית. המועצה מנחה את ועדות המומחים (או הסוקרים) שהיא ממנה לבדיקת תוכניות לימודים כי, ככל שהן מתייחסות לתנאי קבלה, ככלל יש לעודד ולאפשר למוסדות לקיים מסלולי קבלה חליפיים, הכוללים גם מסלול המתבסס על הרכב וציוני תעודת בגרות בלבד."**

למידע נוסף ניתן לפנות לאתר המועצה להשכלה גבוהה <http://che.org.il>